Rok IV. Kraków-Podgórze, piątek 15 czerwca 1906. Nr. 161

2 ct. (4 hal.) Cena nru wszędzie

PRENUMERATA
w Krakowie i Podgórzu miesięcznie 1 K. 40 h.
za odnoszenie do domu dopłaca się 20 halerzy.
Na prowincyi miesięcznie K. 1·50.
Prenumerata za granicą: mk. 50 fen., 2 fr. 50 ct., 1 rs. miesięcznie.

NOWINY

DZIENNIK ILUSTROWANY DLA WSZYSTKICH

OGŁOSZENIA
za wiersz petitu 16 hal., za każdy następny raz 12 hal., drobne ogłoszenia po 4 hal. od wyrazu (minimum 50 hal.). Nadesłane za wiersz petitowy 50 hal., spody na każdej stronie po 2 korony — Załączniki 20 koron za tysiąc.
Inseraty prowadzi w swoim zarządzie p. Maryan Hupczyc.
Administracya »NOWIN« Zacisze 7, od 9—1 w poł. i od —5 popołudniu.

Na Lwów skład i ekspedycya AGENCYA SOKOŁOWSKIEGO Pasaż Hausmana 2.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: Kraków, ulica Zacisze l. 7, Telefon 512. Ekspedycya w drukarni Józefa Fischera.

Redaktor naczelny: LUDWIK SZCZEPANSKI.

Wiadomości ustnie, telefonicznie i listownie przyjmuje redakcya (telefon 512) od godz. 7 rano do godz. 8 wieczorem. Rękopisów nie zwraca się.

„Nowiny" wychodzą codziennie. — Cena numeru 3 ct. (6 h.) — W poniedziałki i dni poświąteczne 2 centy.

Telegramy „Nowin".

Z CARATU.

Obrady Dumy.

Petersburg. (Pet. aj. tel.). Posiedzenie umy otwarto o godz. 11 m. 30 przed południem. Wielu mówców zrzeka się głosu, co przyjęto burzliwymi oklaskami, natomiast inni wygłaszają w kwestyi agrarnej dalej długie mowy.

Oczekują na tem posiedzeniu wyjaśnień szefa **prokuratoryi Pawłowa w sprawie kary śmierci.** Pawłow prosił ministra wojny o pozwolenie przedłożenia referatu pisemnego zamiast ustnego.

Dalsze mowy w kwestyi agrarnej wywoływały coraz większy niepokój. Wreszcie uchwalono wniosek **ograniczający czas mów do 10 minut.** W dalszej dyskusyi dep. Gołeckij odpiera wywody polskiego mowcy Nakonecznego, który **powiedział, że Polacy będą bronili prawa własności** i który wystąpił za tem, aby decyzyę w sprawie ekspropryacyi dla ich kraju przekazać **przyszłemu sejmowi polskiemu.** Gołeckij oświadczył, że w tych warunkach **będzie zwalczał zasadę autonomii.** Jeżeli się raz przyjmie prawo wywłaszczania, to musi ono mieć charakter uniwersalny.

Na tem obrady na godzinę przerwano.

Petersburg. W kołach dworskich coraz otwarciej objawia się **lekceważenie Dumy. Car nie zatwierdził** ani jednej uchwały Dumy. W kołach dworskiej biurokracyi uważają Dumę za zebranie rewolucyonistów i otwarcie oświadczają, że po rozwiązaniu Dumy, Duma już więcej się nie zbierze. Wobec tego głuche **rewolucyjne wrzenie** wzmaga się w **kołach inteligencyi miejskiej.**

Chłopi wobec agrarnego projektu rządowego.

Petersburg. Na odbytej wczoraj pod przewodnictwem prof. Petrażyckiego prywatnej konferencyi wystąpili chłopscy posłowie przeciw utworzeniu funduszu agrarnego na rzecz bezrolnych chłopów i przeciw przekazaniu wywłaszczonej ziemi krajowej, jako własności funduszowej.

Morderca Gapona?

Petersburg. „Nowoje Wremia" donosi, że Rosya zażądała od rządu szwajcarskiego wydania zbiegłego tam rewolucyonisty, inżyniera Rusenberga, jako zwykłego mordercę, gdyż śledztwo wykazało, że on przy pomocy 2-ch innych zamordował Gapona.

Zakaz wywozu zboża.

Petersburg. Pet. aj. tel. tłómaczy onegdajsze swe zaprzeczenie w sprawie zakazu wywozu zboża w ten sposób, że zakaz nie jest zamierzony, aż będą znane rezultaty zbiorów.

Bandytyzm w Warszawie.

Warszawa. Banda rabusiów obrabowała onegdaj zakład zastawniczy przy ulicy Chłodnej. Właściciela zabito.

Weckerle w Wiedniu.

Budapeszt. Węg. B. Koresp. donosi z Wiednia, że wieczór przybyli tam dr Weckerle i minister honwedów Jekelfalussy.

Komisya reformy wyborczej.

Wiedeń. Komisya reformy wyborczej po dłuższej dyskusyi przyjęła liczbę mandatów i podział na okręgi wyborcze w Górnej Austryi, Salcburgu i Dolnej Austryi, według propozycyj rządu. Wszelkie wnioski dotyczące zmian odrzucono.

Następne posiedzenie w piątek.

Wiedeń. Pos. Stransky, Kramarz i Zaczek, odbyli wczoraj kilkugodzinne narady z baronem Beckiem, w sprawie reformy wyborczej.

Strejk masowy w Austryi.

Wiedeń. Kierownictwo partyi soc.-dem. zwołało na wczoraj zgromadzenie mężów zaufania z całej Austryi w sprawie zorganizowania strejku masowego na wypadek przewlekania parlamentarnego załatwienia reformy wyborczej. Po dłuższej dyskusyi powzięto uchwałę, według której konferencya zgadza się na ogłoszenie strejku jeneralnego względnie na poprzedzający go trzydniowy spoczynek pracy w Wiedniu. Konferencya wzywa zorganizowanych robotników do poczynienia jak najobszerniejszych przygotowań w tym kierunku. Pełnomocnictwo do potrzebnych zarządzeń udzielono komitetowi centralnemu, który też w tej sprawie bierze na siebie odpowiedzialność.

Kupcy węgierscy wobec Austryi.

Budapeszt. (Węg. b. k.) Wydział węg. związku kupieckiego odbył wczoraj posiedzenie celem odparcia ataków austr. korporacyj przemysłowych i handlowych przeciw węg. ruchowi przemysłowemu. Uchwalono wniosek, wyrażający zdziwienie, że austr. korporacye przemysłowe i handlowe na podstawie rozmaitych nieprawdziwych i czczych pogłosek podejmują wbrew swym przekonaniom uchwały, mogące niepotrzebne stosunki jeszcze bardziej zaostrzyć, choć austr. korporacye wiedzą, że przez definitywne zawarcie traktatów handlowych zostaje utrzymane jeszcze przez 11 lat wspólne terytoryum cłowe, choć kwestya traktatu czy związku cłowego w istocie praktycznie na rzeczy nic nie zmienia. Jak najostrzej potępiając to postępowanie austr. korporacyj, apeluje wydział do trzeźwiej myślących żywiołów kupieckich i fabrycznych Austryi, aby starały się pozostający jeszcze okres wspólności tak zużytkować, abyśmy kiedyś nie stanęli naprzeciw jako wrogowie, ale jako strony zawierające na nowej podstawie traktat, które respektują swe wzajemne interesy.

Izba deputowanych w Paryżu.

Paryż. Izba dep. przyjęła wniosek dep. Basly o wybór komisyi z 33 członków, mającej się zająć zmianą ustawy górniczej.

Następnie kontynuowano dyskusyę nad interpelacyami w sprawie ogólnej polityki.

Dep. Jaurés w dalszym ciągu swej mowy żądał dla socyalistów czasu celem przeprowadzenia polepszenia stosunków socyalnych. Proponuje odebranie kapitalistom ich fabryk i warsztatów bez ich szkody na drodze wywłaszczenia. (Długi niepokój).

Dep. Puech zapewnia rząd o sympatyi soc.-radykałów i oświadcza, że oni nic nie mają przeciw podatkowi dochodowemu, jeżeli przez to nastąpi sprawiedliwszy rozdział publicznych ciężarów.

Konflikt grecko-rumuński.

Ateny. Stosunki dyplomatyczne Grecyi z Rumunią zostały oficyalnie zerwane. Rosya objęła ochronę greckich poddanych w Rumunii z wyjątkiem Brails, gdzie objął konsul francuski. Wszyscy konsulowie greccy zostali z Rumunii odwołani.

Napad na oficerów angielskich w Egipcie.

Kair. (B. Reutera). Podczas pauzy w marszu z Kairu do Aleksandryi oddziału wojska angielskiego, udało się 5 oficerów do wsi w pobliżu Fanta dla strzelania gołębi.

Ludność tamtejsza ich rozbroiła i czynnie znieważyła. Trzech oficerów odniosło ciężkie rany, a jeden z nich, kapitan, zmarł. Zarządzono śledztwo.

Choroba króla Oskara.

Sztokholm. Choroba króla Oskara jest tak groźna, że lekarze nie mają już prawie nadziei utrzymania go przy życiu.

Maszyna piekielna na okręcie.

Liverpol. Na pokładzie przybyłego tu niedawno z Ameryki parowca „Haverfort" nastąpiła eksplozya, którą w wielomilowym okręgu słyszano. Pokład okrętu został zerwany i okręt stanął w płomieniach, ale ogień zdołano ugasić. Sądzą, że eksplozyę, przy której zginęło 9 osób, a około 40 odniosło rany, spowodował wybuch maszyny piekielnej.

Co słychać w mieście?

Kraków 15 czerwca.

KALENDARZYK.

Dziś w piątek Wita i Modesta. — Jutro w w sobotę Benona. — Pojutrze w niedzielę Adolfa i Marcyana.

Piątek.

Teatr miejski: „Dom lalki" (Nora), sztuka w 3 akt. H. Ibsena; wystąpi p. G. Morska-Popławska.

Popis uczniów szkoły cytrzystów i mandolinistów w lokalu tow. (Floryańska 33) o godz 7 wieczór.

Przedstawienie w teatrze „Rozmaitości" w parku krakowskim.

—o—

Resursa urzędnicza w Krakowie urządza w niedzielę dnia 17 b. m. wielką wycieczkę z muzyką do ruin i zakładów fabrycznych w Tenczynku. Wyjazd z Krakowa do Krzeszowic z dworca głównego o godzinie 1·40. Koszta podróży opłacają uczestnicy. — W Krzeszowicach oczekiwać będą podwody bezpłatne dla pań i osób starszych. — Odpoczynek w ogrodach zakładów fabrycznych, poczem nastąpi wycieczka do ruin zamku Tenczyńskiego. Po powrocie stamtąd zabawa ogrodowa z tańcami, gra w kręgle i t. p. — Wieczorem ognie sztuczne. — Powrót do Krakowa o godzinie 10-tej wieczór. — Wpisowe na wycieczkę wynosi dla P. T. Członków Resursy urzędniczej 1 koronę od osoby, zaś dla zaproszonych gości 3 korony. — Zgłoszenia u kursora w Resursie urzędniczej, ul. św. Jana 6, najpóźniej do soboty dnia 16 go b. m. do godziny 8 wieczór. — W razie niepogody wycieczka odbędzie się w następną niedzielę, dnia 24 b. m., bez zmiany powyżej wymienionego programu.

Nieustająca wystawa budowlana. Niedawno zamieściliśmy pierwszą wiadomość o tej pożytecznej instytucyi, powstałej w Krakowie. Jak się dowiadujemy, już cały szereg przemysłowców z tej dość rozwiniętej gałęzi przemysłu krajowego, zgłosił się do Zarządu wystawy z zawiadomieniem, że w wystawie udział weźmie. Również wystawą zainteresowali się krakowscy właściciele realności. Jak wiadomo, w latach najbliższych, kilkaset starszych kamienic ulegnie przebudowie. — Właściciele tych realności już dzisiaj zasięgają informacyj o wystawie, widząc — i słusznie — w niej instytucyę, która im oka że najnowsze konstrukcye i najlepsze materyały i to nie w mało zrozumiałym opisie lub rysunku, ale w rzeczywistości.

Wszystko to rokuje wystawie budowlanej znakomity rozwój.

Bitka na Małym Rynku. Wielkie zbiegowisko ludzi na Małym Rynku wywołał we czwartek Józef Kośminder, szewc z Krowodrzy, który, posprzeczawszy się ze siostrą swej żony Smaleńską, ugodził jej męża jakiemś twardem narzędziem w głowę tak, że Smaleński zalał się krwią. — Józefa Kośmindra odprowadzono do aresztów.

Pożar. W sobotę przy ul. Sławkowskiej l. 12 wybuchł pożar, spowodowany nieostrożnością służącego, który zostawił na deskach w piwnicy palącą się świecę.

Od świecy zajęła się słoma, a następnie deski i t. d.

Przywołana straż pożarna ledwie po całogodzinnej pracy zdołała pożar ugasić, przyczem sierżant straży pożarnej p. M. Żołdani wszedłszy do piwnicy pełnej dymu zemdlał i dzięki usilnym staraniom przywołanego pogotowia ratunkowego, zdołano go ocucić. P. Ż. dotychczas leży chory i zachodzi obawa poważniejszej choroby.

—o—

Repertuar teatru miejskiego.

Sobota: „Hedda Gabler", sztuka w 3 akt. H. Ibsena (wystąpi p. A. Mielewski).

Niedziela: „300 dni" (L'enfant de Miracle), krot. w 3 akt. P. Gavault i A. Charvey.

—o—

Odznaczenie Polki. W Paryżu odbyła się międzynarodowa wystawa przedmiotów, wykonanych przez kobiety w dziedzinie sztuki stosowanej. Na kilkanaście tysięcy uczestniczek tej wystawy, na kilkaset nagród, pierwszą, najwyższą (Grand prix d'honneur) — w postaci przedmiotu 15.000 franków wartości, otrzymała rodaczka nasza, p. Henryka Mankiewiczówna z Galicyi, za haft, wyobrażający „pawia w świetle księżyca".

Spalenie ministra. Robotnicy w Transwalu oburzeni są na rząd angielski za przeprowadzenie prawa, dotyczącego sprowadzania robotników chińskich do Afryki Południowej. W miastach odbywają się wiece, domagające się odwołania tego prawa, a nawet żądające zupełnego oderwania Afryki Południowej od Anglii. Na wiecu w Boksburgu nietylko wygłoszono nadzwyczaj ostre mowy przeciw rządowi angielskiemu, ale nawet powieszono prezesa ministrów (naturalnie, wypchanego ze słomy) na szubienicy, poczem spalono go wśród okrzyków. Dodać należy, że nikogo z uczestników tej demonstracyi nie aresztowano, a prezes ministrów (prawdziwy), gdy się o tem dowiedział, uśmiechnął się i rzekł: „Mają już satysfakcyę. Skoro mnie spalili, to już mogą pogodzić się z Chińczykami". Swoją drogą, rząd angielski zastanawia się, czy nie należałoby cofnąć prawa o Chińczykach?

Reforma konstytucyjna w Finlandyi. O uchwalonej ogromną większością głosów przez sejm finlandzki reformie konstytucyjnej tak pisze korespondent „Tagblattu" berlińskiego: „Cztery stany krajowe Finlandyi: szlachta, duchowieństwo, mieszczaństwo i chłopi, wyrzekły się swoich starodawnych przywilejów politycznych. Zamiast przestarzałego sejmu stanów, któremu, nawiasem mówiąc, zasług pewnych odmówić nie można, Finlandya otrzyma w najwyższym stopniu demokratyczną reprezentacyę ludową. Liczba wyborców z liczby 250.000 podniesie się nagle do 1,400.000. Prawo wyborcze, czynne i bierne, posiadać będzie każdy obywatel, który skończył 24-ty rok życia, z małymi wyjątkami, do których należą n. p. żołnierze w służbie czynnej, osoby żyjące wyłącznie z dobroczynności publicznej, zbrodniarze skazani na pozbawienie praw obywatelskich itd. Zarówno kobiety, jak mężczyźni mogą wybierać i być wybierani. Finlandya jest tedy pierwszym krajem w Europie, który kobietom przyznał równouprawnienie polityczne, a charakterystycznem jest, że prawo to uchwalono niemal jednomyślnie".

Największy okręt świata. W dokach angielskich w Chydebank spuszczono wczoraj na wodę olbrzymi parowiec przewozowy, którym Anglia zamyśla odzyskać pierwszeństwo w żegludze, utracone przed kilku laty na rzecz Niemiec.

Nowy okręt, nazwiskiem „Lusitania", należy do Towarzystwa Cunarda. Rząd angielski dołożył jednak znaczne sumy do kosztów budowy z tym warunkiem, że w razie wojny parowiec zostanie uzbrojony i będzie służył admiralicyi angielskiej jako okręt patrolujący. Parowiec, poruszany turbinami, ma szybkość 25 mil na godzinę, przewyższa więc szybkością największy okręt niemiecki „Cesarz Wilhelm II". „Lusitania" rozporządza maszynami o sile 68.000 koni, ma 38.000 tonn pojemności, długość wynosi 232 metry, wysokość dziewięć piąter. Załoga składa się z 800 oficerów i marynarzy, okręt zaś może przewieść 2.350 podróżnych.

Podziemna droga do teatrów paryskich. Dla ułatwienia dostępu do teatrów w Paryżu podjęła się dyrekcya podziemnej kolei „Metropolitain" budowy odnóg, prowadzących wprost do każdego z większych teatrów paryskich. Podobnie też będą wiodły drogi żelazne do hal koncertowych, cyrków i wielkich magazynów. W tym miesiącu będzie ukończona budowa odnogi, wiodącej od stacyi kolei podziemnej „Rue Rennes" do teatru „Odeon".

Przyszła religia Japończyków. Japończycy od dłuższego już czasu zajęci są, jak wiadomo, reformą religii swojej, dotąd jednak nie mogli się zdecydować, którą mają wybrać. Utworzona w swoim czasie z rozkazu mikada komisya duchownych i uczonych w tej sprawie przerwała w ostatnich latach prace swoje. Obecnie zorganizowała się na nowo, ażeby zbadać rozmaite wyznania. Na dzień 1-go czerwca zwołany został do Tokio kongres, który rozpatrzeć ma nagromadzony materyał i zdecydować ostatecznie tę tak doniosłą dla Japonii sprawę. W Japonii odbywają się obecnie istne wyścigi przedstawicieli najrozmaitszych religij, którzy w najprzeróżniejszy sposób zachwalają dobre strony reprezentowanego przez siebie wyznania. Najgorliwiej agitują wyznawcy Islamu. Do Tokio przybyło wielu misyonarzy i ulemów mahometańskich, aby na kongresie przemawiać za daniem pierwszeństwa Islamowi. Mufta z Jawy, Seid Osman, napisał specyalną rozprawę, o religii mahometańskiej, która przedstawiona ma być kongresowi w przekładzie angielskim. Agitacya mahometańska znajduje żywe echo wśród milionów Chińczyków tego wyznania. Mimo to wątpliwą jest rzeczą, czy wybór Japończyków padnie na religię Mahometa.

Wydawca: Lucyna Szczepańska.
Redaktor odpowiedzialny: Ludwik Szczepański.
Drukarnia Józefa Fischera w Krakowie, ul. Grodzka 62.